

Al. Popovici

DRUMURI CURAJOASE LA PĂPUȘARII NOȘTRI

— PE MARGINEA CONSFĂTURII CU CADRELE DE CONDUCERE ALE TEATRELOR DE PĂPUȘI —

Aproape 7 milioane de spectatori în ultimii zece ani !

Milioane de ochi emoționați, pîndind clipa minunată cînd, de după perdeaua de catifea, vor apare făpturile din lemn și ștofă, milioane de nasuri cîrne îndreptate către scena mică... Aceștia au fost spectatorii credincioși ai celor 20 de teatre de păpuși din țara noastră, acesta e un bilanț emoționant chiar și prin datele statistice: în 10 ani, 34.708 spectacole cu 6.859.646 spectatori. Tînărul spectator, care aplaudă astăzi piesa de Shakespeare sau Cehov, a învățat să îndrăgească teatrul ca mic spectator la „Tîndărică“, „Prichindel“ sau „Vasilache“, în timp ce copiii din trecutele generații nici nu putea auzi de un asemenea fel de teatru, întîlnindu-l doar, cînd și cînd, prin bilciuri.

Astăzi, în satele de munți (așa cum povestea tovarășul Diaconu, directorul teatrului din Alba Iulia), moșii primesc pe artiștii păpușari cu adevărate praznice la care frig berbeci și deschid poloboace. În trecut, teatrul de păpuși n-avea texte, n-avea regizori, n-avea condiții tehnice, n-avea nimic. În ultimii zece ani, teatrul de păpuși a căpătat o dramaturgie, este slujit de regizori, a căror reputație artistică a depășit hotarele țării, spectacolele păpușărești au montări care fac adeseori ca sălile destinate celor mici să fie pline și de părinții acestora.

Un nume nou a apărut în arena internațională a eroilor-păpuși: Tîndărică, nume pe care-l pronunță mai corect sau mai stîlcit, indieni, japonezi și englezi: Tîndărică — premiul I și medalia de aur la „Primul Festival Internațional al Teatrelor de Păpuși și Marionete în 1958“.

***

Așa cum arătam mai sus, teatrele noastre de păpuși au acum o dramaturgie proprie. A fost depășit stadiul iepurașilor, ursuleților, vulpilor; exclusivitatea faunei și florei a fost abrogată.

Pe scena păpușărească a apărut un erou nou — copilul, „colegul“ spectatorilor din bănci. Pieseile povestesc despre faptele acestuia, acasă și la școală; copiii mai ascultă la teatrele lor și fapte eroice povestite acolo, pe scenă, admiră eroii coborîți din vechile legende populare, rid la comedii care satirizează proastele deprinderi, privesc cu uimire la întîmplări fantastice sau științifico-fantastice.

Pe scenă a urcat cu curaj pionierul, model de urmat, îndemn la acțiune și fapte, micul cetățean al epocii socialismului.

Autori cunoscute și în alte domenii de teatru s-au apropiat cu dragoste și de acest sector. Rezultatul: o serie de creații remarcabile, piese iubite de copii, aflate în repertoriul a numeroase teatre.

Aprecieri date pieselor originale de către teatrele de păpuși poate fi ușor reflectată tot în cifre: din 44 de titluri de piese aflate în repertoriu, 30 sînt lucrări originale.

Și totuși... repertoriul nu corespunde întru totul sarcinii sale principale: de a fi un factor activ pentru făurirea conștiinței înaintate a viitorului cetățean; șabloanele, după care se construiesc basmele dramatizate mai persistă; sînt încă puține lucrările care pornind de la un bogat conținut de idei, au și o formă artistică valoroasă (datorită în mare măsură schematismului unor personaje pozitive), de multe ori ideile de bază sînt palid conturate, iar piesele suferă din pricina lungimii sau platitudinii dialogului. Mai sînt încă multe de făcut pentru crearea pieselor cu teme eroico-revoluționare, pentru realizarea unor piese și mai măiestrite,

închinare pionierilor. Teatrele de păpuși au nevoie acută de mai multe programe populare (mai ales pentru deplasările la sate), estrade satirice (pentru adulți). Uitați, din păcate, au fost și cei mai mici dintre micii spectatori: preșcolarii, căroră dramaturgiei le-au acordat o atenție cu totul infimă. Pe lângă scriitorii prezenți, dramaturgia pentru păpuși așteaptă încă un număr și mai mare de scriitori consacrați care să o ridice la noi înălțimi (în dorința excesivă de „stimulare” a dramaturgilor, au fost promovate în repertoriu și lucrări de o valoare mai scăzută), să-i dea vitalitate, forța educativă, transmisă prin imagini artistice emoționante.

O sarcină de mare răspundere revine teatrelor în munca lor cu autorii. În această privință, unele au lucrat cu scriitorii, vădind pasiune și dragoste, cu rezultate fructuoase. În afară de Teatrul „Tândărică”, Teatrul de păpuși din Cluj a promovat mai mulți autori locali, la fel teatrele din Timișoara, Tg. Mureș, Craiova (dator acestei acțiuni a rămas în schimb teatrul din Iași), care au adus la lumina rampei piese noi, urmare directă a muncii creatoare dusă de colectivele amintite, reușindu-se uneori a se realiza creații inspirate din realitățile regiunii respective.

Cu toate succesele sale, incontestabile, Teatrul „Tândărică” a făcut totuși încă puțin pentru promovarea unei dramaturgiei cu o tematică actuală, contemporană, apelînd prea ades la vechiul „arsenal” al inspirației păpușărești.

Multe dintre teatrele noastre de păpuși și-au definit pînă acum un profil artistic propriu; la aceasta, în afara repertoriului, o contribuție însemnată a adus-o activitatea unor regizori artistici, cei mai mulți formați în ultimii ani. În afară de regizorii Teatrului „Tândărică” — Margareta Niculescu și Ștefan Lenkesch — Florica Teodoru (Timișoara), Horia Davidescu (Craiova), Vasile Dan, Mircea Ardeleanu, Ildiko Kovacs (Cluj), Pall Antal (Tg. Mureș), Claudiu Cristescu, (Constanța), Tache Dobrescu (Botoșani), se pot socoti, artisticește vorbind, personalități evidente în spectacolele pe care ei le pun în scenă. Cu toate aceste succese, cu toată prezența unor spectacole valoroase, au rămas încă discutate și discutabile anumite metode de abordare plastică scenică a eroului pozitiv (problema rămîne în mare parte deschisă scenografilor), legătura dintre textul dramatic și cerințele specifice genului păpușăresc, metoda de exprimare a noului, de la text la spectacol, maniera de satirizare a unor personaje, etc. etc.

Diversitatea de mijloace scenice încercate (în mare măsură la impulsul unor pictori scenografi de talent ca: Ioana Constantinescu, Ella Conovici, Ștefan Hablinski, Mioara Buescu, Al. Rusan, Paul Fux, E. Gregorian, Clelia Ottone, N. Stănescu, V. Prisăcaru) a dat rezultate numai atunci cînd formele încercate slujeau creator conținutul de idei al piesei. Ele au rămas simple încercări sterile, formale atunci cînd au fost aduse pe scenă doar ca niște jocuri ale fanteziei, goale de conținut (în acest sens se pot cita unele spectacole ale teatrului din Oradea, ca și unele montări ale regizoarei Kovacs Ildiko).

Rămîne ca o pildă faptul că îndrăzneala, căutarea, pot fi creatoare, atunci cînd au drept scop valorificarea unui limpede conținut de idei: spectacolul *Mina cu 5 degete*.

Mai sînt încă destule teatre care prezintă deseori spectacole plate, cenușii, fără poezie și fantezie și din cauză că unele teatre din provincie sînt încă lipsite de aportul unor regizori sau scenografi calificați (Orașul Stalin, Galați, Sibiu, Ploiești, Baia-Mare, Pitești), ceea ce ridică implicit sarcina respectivilor directori de teatre de a crea cadre artistice tinere, capabile să contribuie la ridicarea continuă a colectivelor teatrale.

În acest sens, studiourile experimentale și cercurile profesionale care au luat ființă la Cluj, Oradea, Botoșani (a căror experiență ar trebui preluată de toate teatrele) au ca scop organizarea unor „dezbateri” cu caracter teoretic și practic, studierea și găsirea celor mai bune mijloace artistice în domeniul regiei, plastice și interpretării, pentru realizarea la un nivel cît mai ridicat a spectacolelor.

***

Conferința organizată de Direcția teatrelor din Ministerul Învățămîntului și Culturii cu cadrele de conducere din teatrele de păpuși a luminat multe din problemele legate strîns de dezvoltarea largă a acestei mișcări, atît raportul cît și discuțiile oprindu-se asupra aspectelor pe care le-am pomenit pînă acum.

Multitudinea și diversitatea problemelor puse în discuție își au originea, de fapt, în complexitatea aspectelor pe care le ridică spectacolul de păpuși, de la vocea la realizarea plastică, muzică, lumină, efecte tehnice, trucaje etc.

De altfel, acesta a fost și scopul conferinței : ridicarea unor probleme legate de etapa actuală a mișcării noastre păpușărești, punându-se în mod special accentul pe răspunderea ce revine conducătorului teatrului, atât în munca cu autorii (ce trebuie dusă la un nivel sporit de exigență), cât și în realizarea spectacolului.

Îndrumările date cu privire la alcătuirea repertoriului au subliniat necesitatea alcătuirii unui just plan tematic, defalcat pentru toate vîrstele, o echilibrată programare a repertoriului. Problema regiei a fost privită cu toată seriozitatea, făcîndu-se recomandări și pentru formele de învățămînt politic în care trebuie să fie cuprinse colectivele artistice.

Schimbul de experiență mai bine organizat între teatre (Tîndărică ar putea avea un rol mult mai activ în această privință) va stimula căutările creatoare puse în slujba unui puternic conținut de idei. Fără îndoială, acest lucru va fi posibil numai odată cu perfecționarea măiestriei profesionale (plecînd de la interpretarea vocală a rolurilor), cu organizarea unor dezbateri asupra problemelor celor mai acute ale teatrului de păpuși (în acest scop secția teatrelor de păpuși din A.T.M. urmează să aducă o contribuție simțitoare).

Conferința a prilejuit reprezentanților tuturor teatrelor de păpuși din țară să-și spună cuvîntul în problemele esențiale, specifice colectivelor lor. Am aflat cu bucurie despre nenumăratele deplasări făcute de teatre la sate, în gospodării colective, în școli, în centre muncitorești, despre crearea de numeroase cercuri de păpușari amatori, despre depășirea planurilor de spectacole, despre consfăturile cu copiii și cadrele didactice din localitățile respective, despre inițiative și inovații, economii bănești însemnate etc., etc.

A fost utilă această trecere în revistă, acum, pentru că noul an pune în fața mișcării noastre păpușărești o sarcină de cea mai mare răspundere : al doilea Festival internațional al teatrelor de păpuși și marionete, care va avea loc la București, între 15 și 30 septembrie a.c.

Teatrele de păpuși au aflat despre sarcinile care le stau acum în față, (cum ar fi, în primul rînd, definitivarea unor texte dramatice) ceea ce obligă pe toți activiștii teatrelor de păpuși să depună eforturi maxime, pentru a asigura prezenței noastre la festival o înaltă ținută artistică, cerută fără îndoială și de... antecedente.

Formele variate cu care teatrele se pot pregăti pentru festival, începînd cu recitalul și terminînd cu spectacolul pentru copii sau adulți, stau la îndemîna tuturor colectivelor chemate să-și încerce acum forțele artistice.

Evident, întreaga activitate artistică și organizatorică a teatrelor de păpuși din această stagiune trebuie să se desfășoare sub semnul festivalului — prilej de creștere a cadrelor tinere, de asigurare a unui climat favorabil creației. În toate aceste acțiuni, un rol important pentru sprijinul teatrelor de păpuși revine organelor locale ale sfaturilor populare.

Noul an e un îndemn la drumuri artistice curajoase, la realizări tot mai pline de succes pentru păpușarii noștri.

